

## **Izbor partnera i partnerski odnosi**

**Mr.sci Azra Latić, dipl. soc. rad., porodična psihoterapeutkinja**

*Izbor partnera je jedan od ključnih životnih trenutaka koji u velikoj mjeri doprinosi oblikovanju budućnosti. Posljednjih decenija došlo je do značajnih promjena porodičnih odnosa, porodične strukture, uloga, a naročito forme partnerstva. Iako su ove promjene velike, one nisu umanjile značaj partnerstva i partnerskih odnosa. Ulazak u brak ili početak zajedničkog življenja partnera smatra se jednom od najsloženijih faza u životnom ciklusu porodice jer se u tom periodu gradi novi dijadni identitet koji bi trebao da se zasniva na obostranom zadovoljstvu partnera.*

*Izbor partnera u velikoj mjeri može biti oblikovan društvenim, ekonomskim, religijskim ili drugim razlozima, ali se najčešće odvija u području nesvjesnog pa ga je teško racionalno razumjeti ili objasniti. Partneri u odnos unose vlastita očekivanja o braku, o partneru, o sebi i partnerskoj relaciji. Ova očekivanja oblikovana su obrascima funkcioniranja u porodici porijekla, ličnim iskustvima te osobinama ličnosti. Partnerstvo najčešće započinje fizičkom privlačnošću i osjećanjem zaljubljenosti. Ovo stanje prate idealizacija partnera, nedostatak komunikacije, mistifikacija i nekritičnost. Vjeruje se da faza zaljubljenosti ima dužinu trajanja i završava se unutar perioda od dvije godine. Prelazak iz faze zaljubljenosti u fazu zrele ljubavi kod velikog broja parova praćena je osjećanjem razočarenja jer slika o partneru postaje realnija i najčešće odstupa od očekivanja. Ovo su najčešći razlozi za nastanak problema u partnerskim relacijama. Za razliku od zaljubljenosti u fazi zrele ljubavi partneri dopuštaju individualnost, toleriraju međusobne razlike, dopuštaju međusobnu udaljenost ili konflikte i imaju sposobnost otvorene i jasne komunikacije. Partneri koji dosegnu zrelu ljubav imaju zajedničko područje u kojem njeguju bliskost i slične vrijednosti. Zrela ljubav, prema provedenim istraživanjima, predstavlja osnov za uspješno partnerstvo odnosno uspješan brak. Prediktori za uspješan brak/partnerstvo su: sposobnost toleriranja razlika, prihvatanja i poštovanja partnera, te prilagođavanja promjenama; osjetljivost na potrebe partnera; zainteresiranost za partnera i ono što radi; otvorena i jasna komunikacija; sposobnost rješavanja problema; balans između zajednički provedenog vremena u odnosu na prostor za njegovanje individualnosti; ravnomjerna preraspodjela odgovornosti i obaveza, te optimizam.*

*Izgradnja partnerskog odnosa je proces koji omogućava obostrani rast i razvoj ukoliko partneri uspostave balans između bliskosti i distance i međusobnu interakciju uz povremene*

*kompromise ali uz zadržavanje vlastitog samopoštovanja. Partnerstvo funkcionira kroz pravila ponašanja kojima se definiraju međusobni odnosi.*

*Prediktori za neuspješan brak/partnerstvo su: period zabavljanja kraći od šest mjeseci ili zabavljanje duže od tri godine; brak sklopljen nakon gubitka značajne osobe; trudnoća kao povod za brak; bijeg iz porodice porijekla; pretjerana bliskost sa porodicama porijekla; ekonomska ovisnost o roditeljima; brak sklopljen bez podrške porodica porijekla; sklapanje braka bez ceremonije vjenčanja; nepodudarnost partnera po kriteriju redoslijeda rođenja; te percepcija partnera da nisu imali sretno djetinjstvo ili mladost.*

*Iako rezultati istraživanja provedenih u periodu od 1970 do 1990. godine ukazuju na veći stepen funkcionalnosti partnera na nivou roditeljstva nego na novou partnerstva, jer se roditeljstvo smatra „životnim smislom pojedinca“, treba naglasiti da se roditeljstvo i partnerstvo prepliću tako da kriza u partnerstvu može biti oblikovana roditeljskim interakcijama i obrnuto.*

*Specifičnost funkcionalne porodice je da unatoč poteškoćama sa kojima se susreće nastavlja svoj rast i razvoj, da razvija kapacitete za razrješenje problema i ima sposobnost prihvatanja promjena. Međutim, veliki procenat porodica i partnera nije uvijek u mogućnosti da bez podrške stručne osobe izađe iz kruga ponavljajućih obrazaca ponašanja u pokušajima da razriješe poteškoće sa kojima se susreću.*

*Povod sa kojima se partneri javljaju na terapiju su: neispunjena očekivanja i nezadovoljstvo odnosom; nedostatak bliskosti i emocionalne povezanosti; neadekvatna preraspodjela odgovornosti i obaveza u porodici; nezadovoljstvo odnosom naspram porodica porijekla i prijatelja, te odnosom naspram slobodnog vremena; nedostatak komunikacijskih vještina neophodnih za razrješenje poteškoća, preljuba.*

*Terapijski rad sa partnerima pored ostalog usmjeren je na sadržaj i način razmjene poruka sa ciljem razvijanja novih stilova komunikacije, te razvijanju vještina za razrješavanje konfliktnih situacija. Posebna pažnja posvećuje se sagledavanju transgeneracijskog prijenosa stavova i obrazaca ponašanja. Tokom terapijskog rada sa partnerima često se radi na postavljanju granica porodičnog u odnosu na druge sisteme što stvara mogućnost za zadovoljavanje potreba partnera, bez probijanja granica od strane porodica porijekla. Značajna tema u radu sa partnerima je i način međusobne emocionalne razmjene.*

*Promjene koje su se dogodile posljednjih nekoliko decenija dovele su do promjene saznanja o porodičnoj organizaciji, strukturi, ulogama, te načinu funkcioniranja partnerskih relacija unutar porodičnih sistema. Razumijevanje ovih promjena uz razumijevanje procesa koji se odigravaju u društvenom kontekstu, omogućava sistemskim porodičnim terapeutima da razumiju i na adekvatan način organiziraju terapijski proces, te plasiraju intervencije u porodične sisteme koji potraže stručnu pomoć.*

*Motivacija osoba da unaprijede partnerske ili porodične odnose i odluka da se uključe u psihoterapijski proces za mnoge može biti ključna smislu postizanja funkcionalnosti jer funkcionalnost ne znači odsustvo problema nego spremnost partnera i porodica da se nose sa izazovima sa kojima se susreću.*

## **LITERATURA:**

1. Bobić, A. (2003) Brak ili/i partnerstvo, demografsko sociološka studija, ISI FF, Beograd.
2. Hessle, S. (2002) Od individue do interakcije, Filozofski fakultet, Banja Luka.
3. Goldner – Vukov, M (1988) Porodica u krizi, Medicinska knjiga, Beograd-Zagreb.
4. Miliivojević, Z. (2016) Formule ljubavi, Psihopolis institut, Novi Sad
5. Milić, A. (2001) Sociologija porodice, Čigoja štampa, Beograd.
6. Milojković M., Srna J., Mićović R. (1987) Porodična terapija, Centar za brak i porodicu, Beograd
7. Watzlawick, P., Weakland, J. i Fisch, R.(2003) Na drugi način, Algoritam, Zagreb.